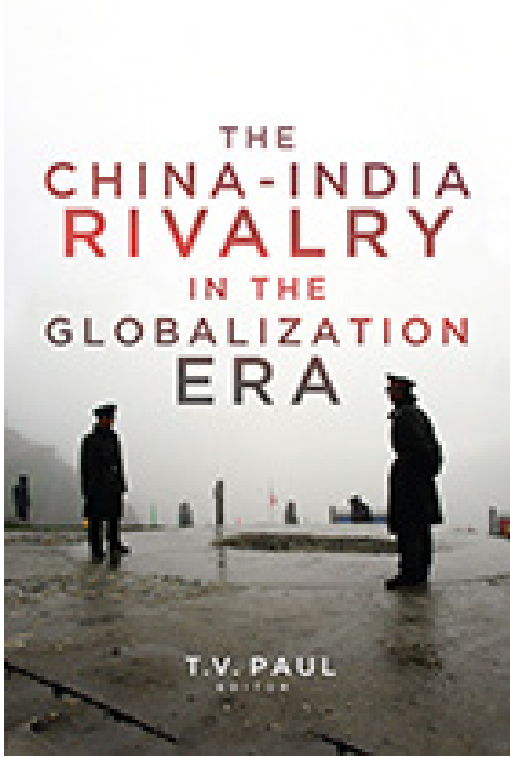

**THAZHA VARKEY PAUL, KÜRESELLEŞME ÇAĞINDA ÇİN-
HİNDİSTAN REKABETİ, GEORGETOWN UNIVERSITY PRESS,
WASHINGTON DC 2018, 312 S.***

Thazha Varkey Paul, The China-India Rivalry in the Globalization Era, Georgetown University Press, Washington DC 2018, 312 p.

Göktuğ ÇALIŞKAN**

Birçok gözlemci Çin ve Hindistan'ın dünya siyasetinde etkisinin arttığına ve buna karşılık Batı'nın nüfuzunun azalmaya başladığına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla dünya siyasetinin ve ekonomisinin geleceğinin nereye doğru evirildiği ve Doğu-Batı karşılaştırması üzerine kaleme alınan yazılar bir hayli fazladır. Ancak Çin ile Hindistan arasındaki rekabetle ilgili yeteri kadar çalışma yapılmamıştır. Bu durum göz önüne alındığında, Çin-Hindistan rekabetinin çeşitli yönlerine ışık tutmak ve iki ülke

arasında sınırlı da olsa bir mücadelenin devam ettiğini; fakat yoğunluğunun düşük olduğunu vurgulamak amacıyla incelemeye konu olan kitap kaleme alınmıştır.

Kitabın editörlüğünü yapan McGill Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Profesörü ve Uluslararası Çalışmalar Örgütü (ISA) Eski Başkanı T. V. Paul,

* **Makale Geliş Tarihi:** 17.04.2020 **Yayına Kabul Tarihi:** 07.02.2021

** Uluslararası Rabat Üniversitesi, Siyasal Bilimler Enstitüsü, Yönetişim ve Uluslararası İstihbarat Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: goktug.caliskan@uir.ac.ma, ORCID: 0000-0003-2189-7550

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

bu eserle birlikte 20 kitabın yazar veya editörlüğünü yapmıştır. Çalışma alanları genel olarak Uluslararası Güvenlik, Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi ve Güney Asya üzerine olup; bu alanlarla ilgili birçok makale ve yazı yazmıştır.

“Küreselleşme Çağında Çin-Hindistan Rekabeti” adlı kitap, 12 farklı kişi tarafından ele alınan bölümlerden oluşmaktadır. 12 makaleden oluşan bu kitap giriş, kaynaklar, stratejiler, azaltıcı nedenler ve sonuç adlı üst başlıklardan meydana gelmiştir. Bu çalışmada kitapta önemli bulunan bölümler okuyucuya tanıtılmaktadır.

Paul, kitabın ilk yazısının da sahibi konumundadır. Bu çalışma, aynı zamanda kitabın giriş yazısını oluşturmaktadır. Kitabın diğer bölümlerini farklı ülkelerdeki çeşitli üniversitelerden akademisyenler kaleme almıştır. Paul’un yazdığı giriş mahiyetindeki bölümde, kitap genel hatlarıyla anlatılmış ve önem arz eden bölümler üzerinde durulmuştur.

Paul, kaleme aldığı ilk yazıda Çin ile Hindistan arasındaki rekabeti açıklamıştır. Sonrasında ise farklı alanlarda devam eden bu rekabetin anlaşılmasının önemine dikkat çekerek söz konusu rekabet ile Hindistan-Pakistan bölgesel güç mücadelesi ve sınır sorunları arasındaki farklılıkların öneminden bahsetmiştir. Ardından Çin-Hindistan rekabetini üç grupta açıklamanın mantıklı olduğunu belirterek bu grupları “bölge ve kaynaklar”, “rekabet durumu ve düzen anlayışı”, “stratejik kültür ve savunma/caydırma stratejileri” şeklinde sıralamıştır. Paul, mevzubahis grupları açıkça anlatsa da Hindistan’ın uluslararası toplum tarafından ciddiye alınmasının nedenleri hakkındaki tartışmayı tam olarak netliğe kavuşturmamıştır. Zira Paul, bunun sebeplerini Hindistan’ın küresel ekonomiye daha derinden yerleşmesi ve ekonomik ilerlemesiyle ilişkilendirmiştir. Buna ek olarak Paul’a göre, Çin’in son dönemlerde ekonomik ilerlemesi, Hindistan’inkine eşit veya onun üzerinde olmuştur. Tek parti devletine kıyasen demokrasi gibi faktörler, Hindistan’ın küresel alanda yükselmesi açısından önem arz etmektedir.

THAZHA VARKEY PAUL, KÜRESELLEŞME ÇAĞINDA ÇİN HİNDİSTAN REKABETİ

Mahesh Shankar tarafından yazılan bölümde ise rekabetin bölgesel boyutlarına dair genel bir bakış sunmaktadır. Bölgesel anlaşmazlığın çatışmaya dönüşmesinin bazı makul nedenleri olduğunu anlatarak her iki tarafın da ilişkinin uzun vadeli olmasını desteklemek amacıyla bir “modus vivendi” bulma çabası içinde olduğunu dile getirmekte ve bu çabaları tartışmaktadır.

Xiaoyu Pu ise kendi bölümündeki analizine Hindistan-Pakistan rekabetine kıyasla Çin-Hindistan rekabetinin çok daha barışçıl ve istikrarlı olduğunu belirterek başlamıştır. Yazar buradan hareketle iki soru sormuştur. Birincisi soru, “Çin ve Hindistan arasında ekonomik bağımlılığın artmasına rağmen, ikili ilişkiler neden daha işbirlikçi değildir?” sorusudur. İkincisi ise “Statü endişeleri Çin ve Hindistan arasındaki rekabeti nasıl etkiler?” şeklinde belirtilmiştir. Yazar, ikinci soruyla ilgili Hindistan’ın büyük bir güç olarak kabul edilmek istediğini ileri sürmektedir. Ancak Pu, Yeni Delhi’nin büyük güç olma arzusu ile büyük güçlerin Hindistan’ı kendi aralarında görmek istemeleri arasında bir boşluk olduğunu savunmaktadır. Zira Hindistan, ne kadar büyük güç olarak görülme istese de bu durum, biraz da diğer aktörler tarafından kabul görmesine bağlıdır.

Zhen Han ve Jean-Francois Belanger ise ilk olarak Çin ile Hindistan arasındaki rekabetin yoğun olup olmadığını sorgulamış ve Çin-Hindistan rekabetinde iniş ve çıkışlara sebep olan şeyin ne ya da neler olduğunu açıklamak için tarihsel bir bakış açısı benimsemiştir. Bu bakış açısı, yazarlara dış dengeleme stratejilerine duyulan ihtiyacın Çin ile Hindistan arasında kalıcı bir rekabetin doğmasına nasıl yol açtığını açıklamada yardımcı olmaktadır. Ayrıca detaya girilmeden ifade edilen diğer bir önemli nokta ise yazarın taraflar arasındaki rekabeti, iki rakipten oluşan basit bir boks maçı olarak değil; bunun yerine birçok oyuncunun farklı pozisyonlarda mücadele ettiği bir futbol maçına benzetmesidir.

Selina Ho, Çin-Hindistan rekabetinde daha farklı bir boyuta odaklanmıştır. Odak noktasını su konusu olarak belirleyen Ho, özellikle

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Brahmaputra Nehri'nden gelen suyla ilgili anlaşmazlıkların üzerinde durmuştur. Bu noktada Po, Çin'in Hindistan'dan daha güçlü bir ülke olduğunu belirtmiştir. Yazar, daha sonra bu güç asimetrisinin ortak suları yönetmek gayesiyle Çin ile Hindistan arasında kurulmak istenen işbirliği mekanizmalarının tesis edilmesini engelleyen yanlış algılamalarla sonuçlandığını savunmuştur. Bu nedenle de yazar, Hindistan'ın Brahmaputra Nehri de dahil olmak üzere Çin'in tüm eylemlerine şüpheyle baktığını ifade öne sürmüştür. Çin'in Hindistan'la olan işbirliğine çok fazla ilgi göstermediğini savunan yazar, bunun nedenini ise Çin'in böyle bir ilişkiden çok fazla ekonomik fayda sağlamayacağına inandığı şeklinde özetlemiştir.

Hem Çin'in hem de Hindistan'ın nükleer silahlara sahip olması bu ikili arasındaki rekabeti nasıl etkilemektedir? Bu durum, taraflar arasında gelecekte bir çatışma yaşanması olasılığını artırıyor mu? Bu iki ülke gelecekte ne gibi nükleer politikalar uygulayabilir? Ayrıca bu gelişmeler, bölgesel istikrarı artıracak mı; yoksa azaltacak mı? Vipin Narang, kendi bölümünde bu soruları yanıtlamaya çalışmıştır. Narang, analizine okuyucuya Çin ile Hindistan arasında göze çarpan asimetriyi hatırlatarak başlamıştır. Yazara göre Hindistan, Çin'e karşı bir misilleme kabiliyeti elde etmeye çalışsa da Çin, bu noktayı çoktan geçmiştir. Zira Çin, Hindistan'dan çok daha önce nükleer kabiliyete sahip olmuştur. Bu nedenle de Çin, Hindistan'ın nükleer silahlarının yarattığı tehditle ilgili çok fazla endişe duymamakta ve kendine denk olarak gördüğü rakibi ABD'yi nasıl etkili bir şekilde caydıracağına odaklanmaktadır. Bununla birlikte Narang, Çin ile Hindistan arasındaki deniz rekabetinin gelecekte artacağını; ancak aynı şeyin nükleer rekabette gerçekleşmesinin ihtimaller arasında bulunmadığını öne sürmektedir. Çünkü her iki ülke de bu konuyla ilgili duyarlı davranmakta ve uluslararası kurallara uygun hareket etmektedir.

Bahsi geçen tarafların uluslararası arenada daha etkili bir rol oynamaya çalıştıkları reddedilemez bir gerçektir. Peki bu gerçek, uluslararası

THAZHA VARKEY PAUL, KÜRESELLEŞME ÇAĞINDA ÇİN HİNDİSTAN REKABETİ

örgütlerde iki ülke arasındaki rekabeti ve işbirliğini nasıl etkiler? Feng Liu, yazısında bu soruyu yanıtlamaya çalışmış. Hindistan'ın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) daimî üyesi olması ve Nükleer Tedarikçiler Grubu'na (NTG) katılmasıyla ilgili olarak, iki ülkenin farklı çıkarlarının olduğunu ve bu durumun rekabetin artmasına yol açacağını anlatmıştır. Liu, bu durumu değiştirmek için çok fazla şey yapılamayacağını iddia etmektedir. Buna rağmen uluslararası kuruluşlar bağlamında, Çin ve Hindistan için en iyi seçeneğin işbirliği içinde hareket etmek olduğunu savunan yazar, bu düşüncesiyle ilgili ayrıntılı bir gerekçe sunmamıştır.

Söz konusu kitap az da olsa hatalar barındırmaktadır. Ayrıca yazarların bölümleri arasında farklılıklar gözlenmekte ve bu da konu bütünlüğü olmadığı izlenimi oluşturmaktadır. Fakat eserde yer alan yazıların kaliteleri yüksektir. Bu yüzden de Çin ve Hindistan arasındaki asimetrik ve karmaşık rekabet hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen tüm okuyucular, bu kitaptan faydalanabilir.